

Martín codax

Martín Codax foi un trobador galaicoportugués cuxas trobas tiveron eco no Camiño de Santiago. Trobador ou xograr galego do que pouco ou nada se sabe da súa biografía, agás a súa orixe viguesa, polas continuas referenciais á cidade de Vigo nos seus poemas, e que a súa actividade sitúase entre mediados do século XIII e comezos do XIV.

Martín codax

O Xograr era o que
doitaba ser capaz de tocar
instrumentos, cantar, contar
historias ou lendas, recitar
poemas, realizar acrobacias, amais
doutros xogos e destrezas..

Namentres que
O Trobador era un
poeta lírico e compositor.

Martín codax

No ano 1914 un libreiro chamado **Pedro Vindel**, examinando a cuberta dunha copia manuscrita da obra *De officiis*, de Cicerón, pareceulle que baixo a tapa había algo máis. Ao desenuadernalo descubriu un pergamiño do século XIII con sete cantigas do trobador Martin Codax. Pero o verdadeiramente importante era que ademais das letras, seis delas ían acompañadas pola súa melodía, ata entón silenciada.

O pergamiño Vindel,

que leva o nome polo seu
descubridor, contén
sete cantigas de amigo.

É un manuscrito único non só
para a lírica galego-
portuguesa, senón para a
lírica medieval en xeral.

No 1977 adquiriuña a prestixiosa Morgan
Library, de Nova York.

As cantigas son composicións poéticas destinadas a ser cantadas.

Nas **Cantigas de Amigo** a amada quéixase da ausencia do seu namorado ou a correspondencia do seu amor. Están cantadas por unha voz feminina, nas horas de lecer por mulleres novas que levaban a iniciativa de cantar aos amigos en lugares máxicos na natureza como no mar, ríos, árbores, pedras, ...baños de fecundidade, fertilidade, e que probablemente foran compostas por mulleres e transcritas polos xogrades.

Martin codax

Ondas do mar de Vigo

Ondas do mar de Vigo,
se vistes meu amigo?
E ay Deus, se verrá cedo!

Ondas do mar levado,
se vistes meu amado?
E ay Deus, se verrá cedo

Se vistes meu amigo,
o por que eu sospiro?
E ay Deus, se verrá cedo

Se vistes meu amado,
por que ey gran coydado?
E ay Deus, se verrá cedo!

Quantas sabedes amar
amigo

Quantas sabedes amar
amigo
treydes comig' a lo mar de
Vigo:
E banhar-nos-emos nas
ondas.

Quantas sabedes amar
amado
treydes comig' a lo mar
levado:
E banhar-nos-emos nas
ondas!

Martín codax

O Pergamiño Vindel, xoia do noso patrimonio cultural, foi realizado nun importante

Scriptorium por dous amanuenses e varios ilustradores e iluminadores.

Literalmente scriptorium é un lugar para escribir, habitualmente para referirse á habitación dos monasterios da Europa medieval dedicada á copia de manuscritos polos monxes ou monxas.

Armarius, decidía que libros se copiaban, así como de gardar e protexer os códices na biblioteca.

Pergamentarius, preparaba o pergamino.

Scriptor, copiaba o texto palabra por palabra con pluma e tinta.

Rubricador, escribía as letras iniciais, con ou sin decoración.

Illuminator, debuxaba as ilustracións, aplicando cores e dourado ou prateado.

Corrector, revisaba que as copias non tiveran erros.

Ligador de libros, encadernaba os libros e facía as gardas con madeira e coiro.

COMO SE FACÍA O PERGAMIÑO? Facíase con pel de animais recén nados; (cordeiro, ovella, cabra, tenreira - está última chamábase "vitela"). Tras mergullar a pel en auga e cal varios días, puíase ata conseguir que estivese ben limpa e despois tensábase nun arco de madeira. Cunha pedra pómez se alisaba e raspaba ata que a pel estaba moi fina, perfecta para escribir con pluma e tinta.

Os instrumentos

No scriptorium eran: a penna, plumas de ave (sobre todo as de oca) o ratorium ou cultellum (raspadores), pinceis, o atramentum (tinta negra e vermella), punzóns, coitelos, pedras pómez para alisar as peles, pigmentos naturais, goma arábiga e cálamos.

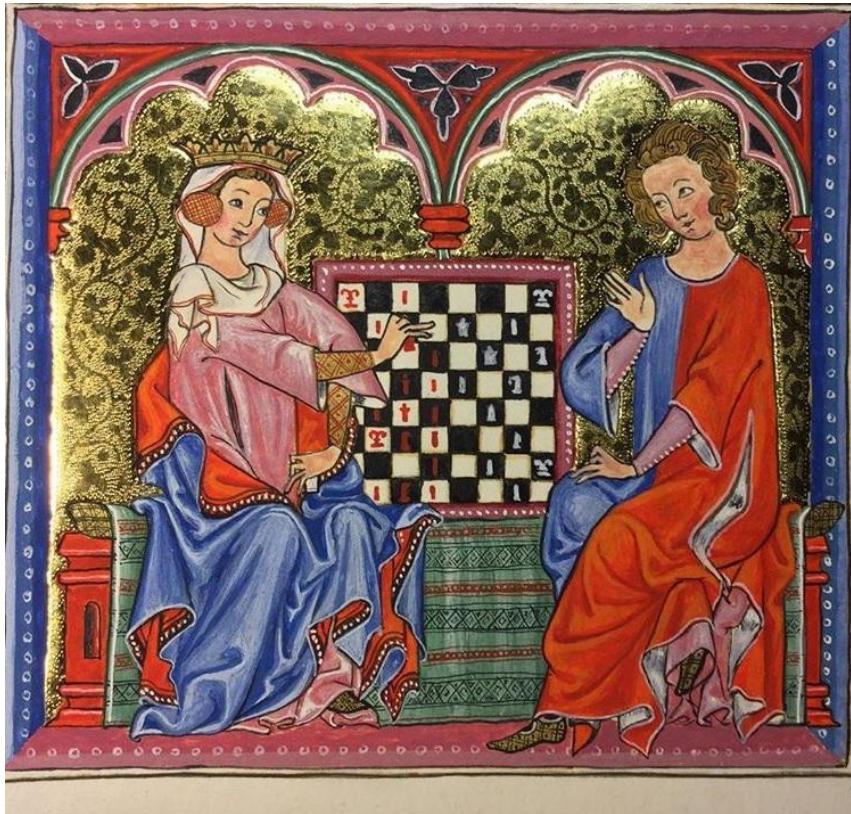
Martín codax

Alfabeto gótico

Durante os séculos XII e XIII prodúcense cambios sobre a forma de escritura, e por tanto, tamén nos manuscritos. Pásase de escribir en escritura minúscula carolina a gótica.

Gótica rotunda ou redonda é un tipo de letra que pertence ao grupo de estilos caligráficos surxidos no período gótico durante os séculos XII-XV. Ten forma redonda, cun trazado que favorece a súa lectura pois non se compactan en exceso os signos.

Tras a copia do texto, chegaba a hora de crear as ilustracións e a decoración con letras capitulares, bordos (orla) e miniaturas que complementaban o texto.

O pigmento vermello feito con minio (óxido de chumbo), de ahí a palabra miniatura, que significa "vermello".

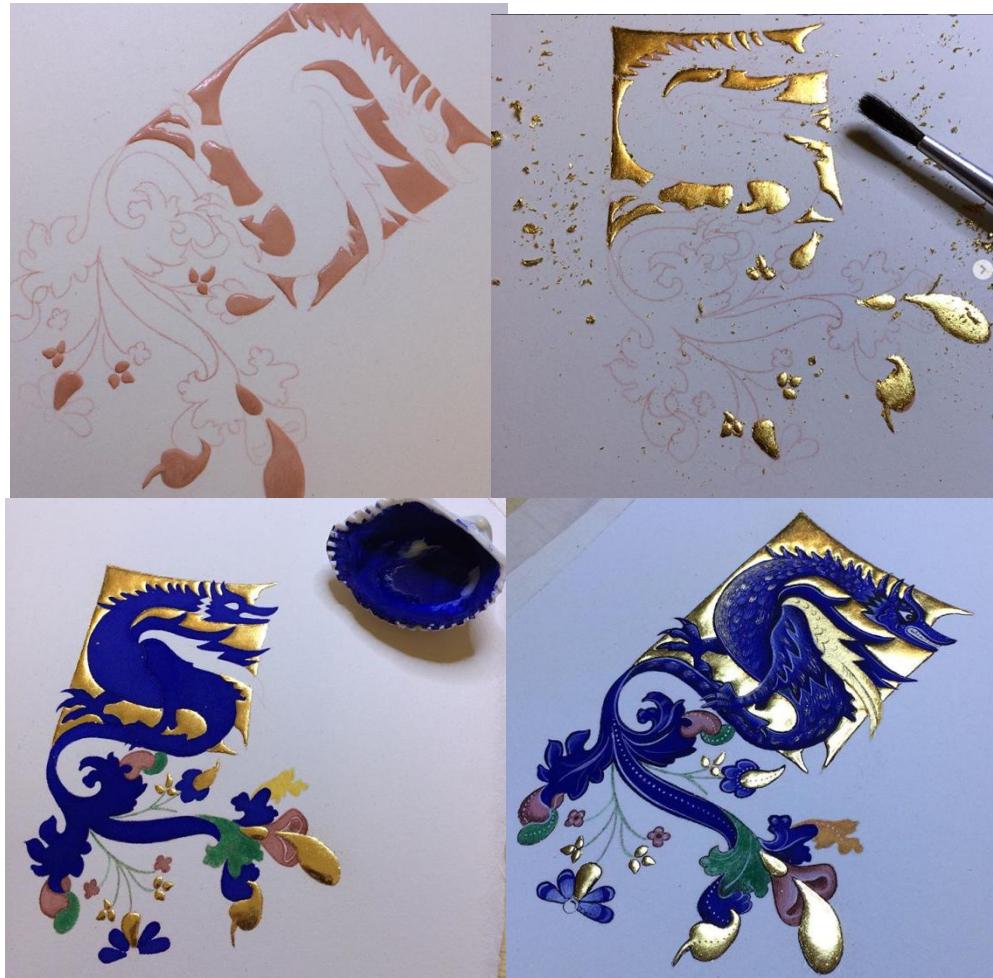
A iluminación era unha técnica moi laboriosa e cara, e só facíase en códices especiais como unha Biblia, un Libro de Horas, etc. Ao principio chamábase iluminar á decoración con ouro, a cal brillaba baixo a luz do sol. Mais tarde, referíase a toda a decoración.

A iluminación consiste na aplicación de **follas de ouro** sobre un **mordente**, tradicionalmente glair ou goma amoniacal.

Ou aplicar o **ouro en concha** despois de moer láminas de ouro e aglutinalas con goma arábiga para facer unha acuarela .

Martín codax

As ilustracións tamén podían ter relevo empregando un estuco para papel, **Gesso**, que podía ir gravado ou cincelado. As acuarelas de iluminación, **Enluminure**, facíanse con pigmentos naturais aglutinados con colas animais, ou con clara ou xema de ovo para facer templos.

Martín codax

Despós da invención da imprenta,
seguironse producendo manuscritos
iluminados, e, con frecuencia, os
libros impresos tamén contaban con
esta clase de ilustracións.

De feito, a xudería da Coruña
adquiriu moita relevancia económica
durante a baixa Idade Media e a
actividade cultural foi tamén, en
consecuencia moi fecunda. Tiveron
unha das mellores

**escolas de
iluminadores
hebreos**, de toda Europa,
superior incluso á que xa existía en
Colonia, Alemania.

Biblia Kennicott

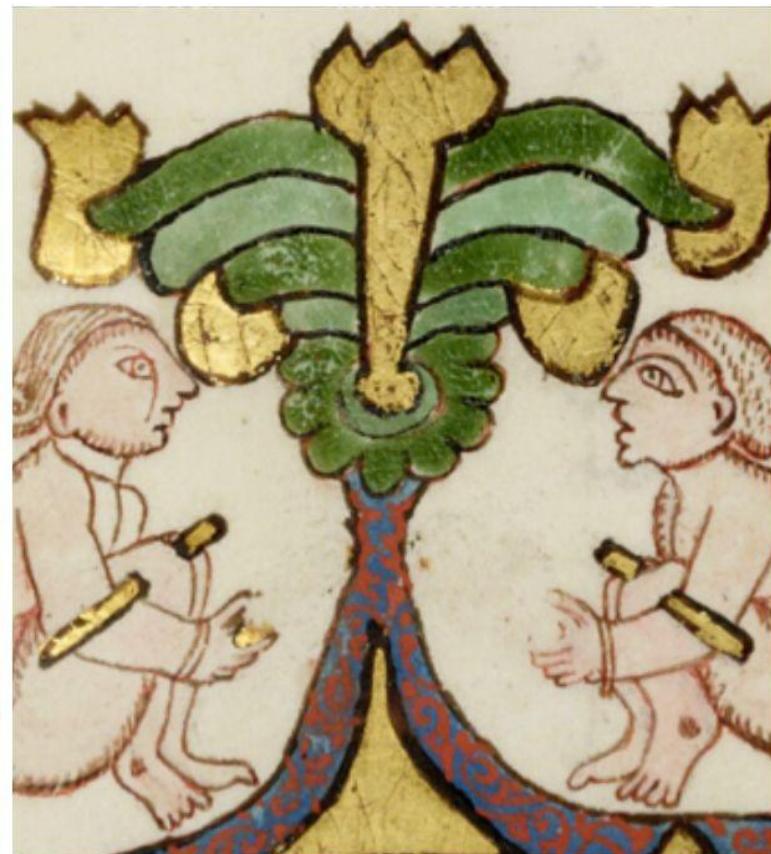
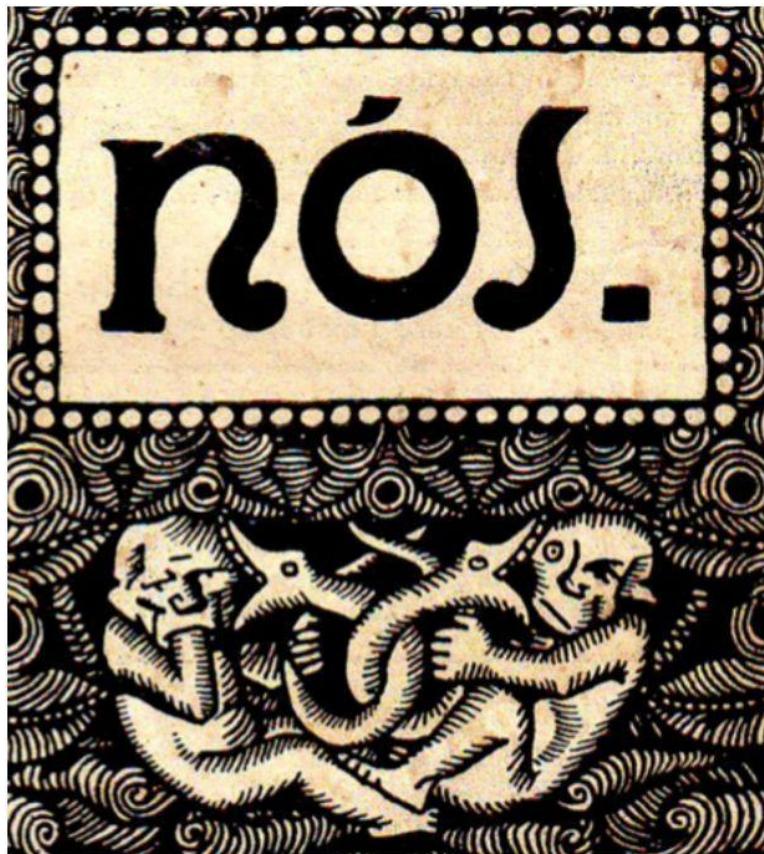
Biblia kennicott

Biblia da Coruña(1476),na Real Academia de Belas Artes de A Coruña hai un fácsimil.

- Foi Ilustrada e iluminada por Josephlbn Hayyim,considerada como a obra cumén da ilustración e iluminación medieval. É unha xoia sefardí feita na Coruña no século XV.

- Desaparecida ca expulsión dos xudeos polos Reis Católicos e atopada e conservada en Oxford dende o século XVIII. Ata o momento convivían perfectamente as tres culturas (musulmanes, xudeos e cristians).

Castelao e Joseph Ibn Hayyim

Dúas personaxes entrelázanse en torno a un árbol nunha composición creada por un artista que víuse abocado ao exilio e acabó morrendo lonxe da súa terra.

<https://youtu.be/Gn69EsMzZDQ>

https://youtu.be/_ZUzrhKCI7g

<https://tv.uvigo.es/video/5b5b78f78f42089049767f69>